

ԱՅԳԱՅԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Եկեղեցական Համագումար Ժողովի կողմէ կարգադրեց Յանձնաժողովը այսօր ի նիստ կը գումարի ի Պատրիարքարան: Սոյն գումարման ներկայիս պիտի գտնուի նաեւ Գեր. Խորէն Արքեպիսկոպոս Նաւար-Պէյ որ անգամ է յիշեալ Յանձնաժողովին:

ՏԿ. և Տեար Յարութիւն Շերտիկեան, Տ. և Տեար Տէր. Մաքսատ Շերտիկեան, Տեար Նիկողոս և ՏԿ. Գրիգոր և Լեւոն Շերտիկեան, ՏԿ. և Տեար Գալուստ Գուրաճեան, ՏԿ. և Տեար Սահակ Հիւսիշյանեան, Տեար Բաակո Սերոբեան:

Յա. ի սիրտ կը ծանուցանեն զգաւազան մասն իրենց որոշոյն՝ եղբոր՝ աներ-ձաքին և զեղբորդոյն:

ՏԵՐ, ԵՐՈՒՄԱՆ 3. ՁԵՐՈՒԹԵԱՆ

որ յետ կարճատեւ հիւանդութեան իւր մահկանացուն կը բաց երէկ 30 հոկտ. (Երեւանի թիւ 1) հասակի 23 ամաց, ի խոր սուգ համակրով իւր բոլոր ազգականքն ու բարեկամներն:

Հանգուցեցող մարմինը արդէն փոխադրուած է ի Ս. Կարապետ եկեղեցին Սկիւտար Նոր Թաղի ուր յուղարկուողութեան հանգուցեղ պիտի անապարտի վաղը՝ հինգշաբթի, Ժամը Տիրջ 5-ին և անոր մարմինը պիտի փոխադրուի Երկրի գերեզմանատունը:

Կը հրահրուին ազգականք և բարեկամք ներկայ գտնուիլ սոյն հանգիսին: 31 հոկտ. 1890, Սկիւտար

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ՊԱՇՏՈՆԱՐԱՆԻՆԻՍԻՒՄԻՆԻՔԻ ԵՒ ՊԱՏՈՆԱՐԱՆԻՆԻՔԻ

Պատասխան հասանգհիւ Այլաբըզ գաւառական դայմագամ անուանեցաւ Թէվֆիկ պէյ, նախկին դայմագամ Գալաթի:

Երուսաղեմայ դաւառին Եւֆա դաւառական դայմագամ անուանեցաւ Մուսաֆա շիքիւնի Էֆէնտի, դայմագամ Զայֆա:

Պէրսի Նահանգին Հայֆա դաւառական դայմագամ անուանեցաւ Ահմէտ Շիրքի Էֆէնտի, դայմագամ Սաֆա, և նմա յաջորդեց Մուսա Բեաղիմ Էֆէնտի, դայմագամ Եւֆա:

Երբորդ կարգի Օսմանիէ պատուանայ տրուեցաւ Սպարապետի Իբրան առողջապահական յանձնաժողովի անդամ գնդապետ Տօրթ. Նիքուրթի պէյ և Մախսուտի վարուչութեան Միտիլիէի գործակալ Պ. Միտիլիէի Զործակալ Պ. Միտիլիէի:

Հինգերորդ կարգի Մէճիտիէ Սամուի թաղապետական նախագահ Երկր Սիմաֆիտի Էֆէնտի:

Ի Բ. ԴՈՒՄԻՆ

Ելմտական և կայս. անձնական Գանձին նախարար Ասիմ. Յակոբ Իւլա երէկ Բ. Դումին երթալով տեսակցեցաւ Բարձր. Մեծ-Եղաբաթին հետ:

Անգլիական ու աստղական գիտնական և ֆրանսական դեսպանատան գործակալներ երէկ Բ. Դումին երթալով, յաջորդաբար տեսակցեցան Բարձր. Մեծ-Եղաբաթին, Արտաքին գործոց Վեմ. նախարարին և Վեմ. խորհրդականին հետ:

Կ. ՊԱՏՈՆԱՐԱՆԻՆԻՔԻ

Երկուշաբթի օրը ելած կայս. Իւլա երէկ Բ. Դումին երթալով տեսակցեցաւ Բարձր. Մեծ-Եղաբաթին հետ: Անգլիական ու աստղական գիտնական և ֆրանսական դեսպանատան գործակալներ երէկ Բ. Դումին երթալով, յաջորդաբար տեսակցեցան Բարձր. Մեծ-Եղաբաթին, Արտաքին գործոց Վեմ. նախարարին և Վեմ. խորհրդականին հետ:

Հանրապետական շինութեան նախարարութեան հետ կը բանալ պայմանագիր 18 ամս պայմանագրով կուտայ արտոնաբերող իւր ընկերութիւնը կազմելու, վերջնական յաւանագիններ ներկայացնելու եւ շինութեան ձեռնարկելու համար: Սակայն իր կարծիքով է Պ. Կուսնէ որոշող պայմանագրով շատ առաջ կատարէ այս գործողութիւնները: Բարախանց շինութեան գործը պիտի յանձնուի ֆրանսացի ճարտարապետներին:

Վեմ. Սուլթանի Իրատէն սենեկապետ Մէհմէտ Էմին պէյի միջոցաւ հաղորդուած է Պ. Կուսնէին Սենեկապետ պէյը միանգամայն ծանուցած է Պ. Կուսնէին իւր այս խնդրանքը, որ մայրաքաղաքի առեւտրական

գործերն աւելի պիտի ընդարձակէ և միանգամայն պիտի ծառայէ քաղաքին բարեգործութեան, Ն. Վեմ. Սուլթանութեան բարձր գոհունակութեան արժանացած է:

Պ. Կուսնէ երէկ դարձեալ կայս. պալատ երթալով շնորհակալութիւն յայտնած է:

Պ. Կուսնէ առաջարկած էր որ քաղաքացիական հասոյթին հարկերն հինգ վեմ. Բարձր. Մեծ-Եղաբաթին, սակայն կայս. Իրատէն հրամայած է այդ հարկերն հինգը տասնի բարձրացնել և Պ. Կուսնէ համակերպուած է սոյն հրամանին:

Ինչպէս յայտնի է Բարախանց պիտի սկսի Ելմտ. Վեմ. Սուլթանի Սուլթան և զինացի եղբորդն ալ Սուլթան Բարախանց մինչեւ Թերթանէի ժամ: Կամուրթներն իրենց հիմակուան տեղը պիտի մնան:

ՀԱՅ ԳԱՏԱՐԱՆԻՆԻՔԻ

Ըստ տեղեկութեանց Սաւաթի, վեմ. Բարձր. Մեծ-Եղաբաթին, յետ քննութեան վերաբերեցած է Երեւանի պալատ տեսչին այն վեմ. որով Գուրմաթի եկեղեցւոյն մէջ Տ. Սուրբառ Սուրբառեանի վրայ հրապարակուող Եւֆա և իւր երեք ընկերք մահուան դատապարտուած էին: Վեմ. Բարձր. Մեծ-Եղաբաթին մատուցած է վեմ. Սուլթանին և միւս կողմէ Եւֆա Իւլա Իւլայի Գրան զրկուած է Երկրի տեսչականի եւս քննուելու համար:

ԱՐԵՎԵԼԻ ԿԱՐԴԱՐԱՆ

Կայս. հրամանաւ Պոլսոյ արհեստական վարժարանին տնօրէն անուանուած է հանրածանօթ տաղարար Էրզրում Թէվֆիկ պէյ: Սուլթանական փայտի տեղ օր անգամ կարգուած է համապատասխան յանձնաժողովին:

ԱՆՍՈՐԱՆԻՆԻՔԻ ԵՒ ԿԱՐԴԱՐԱՆԻՔԻ

Առաքաղաքին մինչեւ Լէվոն տանող ժամը (իւր 60 քիլոմետր) աւարտուի ուսումը, Անտուրի երկաթուղեայ ընկերութիւնը պատճառաւ ծանուցած է Հանրապետական շինութեան նախարարութեան թէ նորից պիտի մեկնէ պիտի կրնայ բանիլ այդ գիծ եւ խնդրած է որ մասնագիտաց յանձնաժողով մը կազմուի շինութեան քննութեան ու զմէկ ընդունելու լիցենզիա համար, որպէս սովորութիւն է:

Սուլթան ընկերութեան գլխաւոր ճարտարապետներն Պ. Կուսնէնքի և Պ. Միտիլիէի Պուստի Լիւիշի Զործակալ մարաքաղաքի գործուն:

ՕՍՄ. ՊԱՏՈՆԱՐԱՆԻՔԻ

Պ. Գարաթի Կ. Պոլսի գալուստ առաջին րոտեցաւ թէ իւր ժամանում վերաբերութիւն ունի օսմ. պարտատուից փոփոխման նոր ըրադրոյ մը: Սակայն առաջադրուող ծրարիցը այնքան նախնական վիճակի մէջ եւ, որ տակաւին կարելի չէ որոշ տեղեկութիւն մը հաղորդել: Սա միայն յայտնի է թէ, Վեմ. Յակոբ Իւլա և Սուլթան Վիլհելմ ժամանակէ մը հետէ կարծեաց փոխանակութիւններ կը նշեն՝ մաքսային հասոյթներով երախտաւորեալ պարտատուից փոփոխման ծրարադրոյ մը մասին: Այս գործողութեան կ'ուզուի ապաւել ալ պարտատուներն, որք հին փոխանակութեան մը փոխարէն իւր երախտաւորութիւն թողուած են, և անոնց իւր երախտաւորութիւն ցոյց տալ տասնորդի տուրքերը որոց զրեմէ մէկ միլիոն սուկոյ մասը Հանրապետական վարչութեան ձեռքը կը գտնուի: Այս կերպով մէկ միլիոն սուկոյ գումար մը պիտի մնայ կայս. Գանձին:

Սուլթան Վեմ. Նախարարին և Սուլթան Գրան տնօրէնին միջեւ կատարուած բանակցութեանց նպատակն է միացնել կամ փոփոխել 1871 թ. փոխառութեան պարտատուներն որք երախտաւորեալ են Երկրպետի կողմէ կայս. կառավարութեան վճարեալ հարկովը:

ՀԱՄԱԳԱՅԻՆ ԱՆԿԵԼԱՆՈՅ

Համագային Անկեղանոցի յանձնաժողովին Երբորդ նիստի երէկ տեղի ունեցաւ Մարիւթի պաշտօնատան մէջ: Վեմ. Յակոբ Իւլա բացալով ըլլալով, Առեւտրական և Հանրապետական շինութեան նախարար Վեմ. Բախի փայտ նախարար:

Այս նիստի մէջ խորհրդակցութիւնը կատարուեցան թէ Անկեղանոցին համար ի՞նչ եղանակաւ նպատակ հասնել պէտք է:

ԵՐԵՎԱՆԻ ՊԱՏՈՆԱՐԱՆԻՔԻ

Երէկ Պատական Խորհրդոյ օրէնքի ընդունումէ մէջ խորհրդակցութիւնը կատարուեցան Եւֆա պարտեզներն ուղեղին համար Պ. Էմին Ժիւստաւեանի և Եւստաւեան Էֆէնտի Մէհմէտի կողմէ մատուցող աղբարարող վրայ, Պ. Ժիւստաւեանի փոխանորդն ու Եւստաւեան Էֆէնտի եւս պահ մը ներկայ դրուեցան, ինչ ինչ բացատրութիւններ տու:

ԹՈՒՐԿԻԱԿԱՆ ԴՈՒՄԻՆ

Յայտնի է թէ յորս ուսանողը կայս. բժշկական վարժարանէն և յորս ուսանողը անասնաբուժական վարժարանէն միասնա պիտի զրկուին իրենց բժշկական ուսումը կատարելագործելու համար: Հանրապետական նախարար Պ. Գաւաթ օրոշել է որ այդ ութ ուսանողաց ծախքերը ֆրանսական կառավարութեան կողմէ հոգացուին: Այսու հանգրծ, Վեմ. Սուլթանը հրամայած է Սպարապետի Իրան որպէս զի թոշակներ յատկացուին անոնց:

Սուլթ. կառավարութեան խնդրանք, ֆրանսական կառավարութիւնը իւրեղի վարժարանին ուսանողներէն յորս անասնաբուժիկ կը զրկէ ի Կ. Պոլսի: Ասոնք պիտի դաստիարակուին կայս. բժշկական վարժարանին մէջ և երեք տարուայ համար պայմանագիր կը բանալ:

Պ. ԳԱՏԱՐԱՆԻՔԻ ՏԵՐԵԿՈՒՄԻՆԻՔԻ

Սուլթ. Հանրապետական վարչութեան նախագահ Պ. Վիլհելմ Գաւաթը անգլիական թղթագրութեան մէջ վարչութեան հրատարակած տեղեկագիրը, Պ. Գաւաթը այդ տեղեկագիրն կցած է յաւելուած մը յորում կըսէ թէ Անտուրի տնտեսական կարեւորութիւնը հանգեցնէ կաւեւայ, մասնաւոր Մաք-Գիւլի օրէնքին քուէարկութեան ի վեր: Անտուրի տարածութիւնն է իւր 729,000 քառակուսի մետր, այսինքն 466,560,000 արտաւար (ինը արտաւար մէկ հարկարակի կը համապատասխանէ) Սուլթ. հողին մէկ երրորդը, այսինքն 155,000,000 արտաւար կը միակուին կամ մշակելի են եւ կրնան ցորեն արտադրել: Պ. Գաւաթը զիտելու կուտայ թէ մեծ քանակութեան թիւած ցորեն իրենց տեղը կը մնան, առ ի չըլլէ հանրապետական ճանաչմանը: Ելմէ երկրին ներքինը մեկնող և Սեւ ծովու ու Միջերկրական ծովի նաւահանգիստներուն յանգող երկաթուղիք Փաք Սաթի բարեբեր և հարուստ գաւառաց արտադրութիւններուն սպասման զէրութիւնն տային, եւրոպայ պիտի հրապարակէ անկեղան ցորեններ զինքն ու նախանձնաբար պիտի սեպիլ զինքն թուրքիոյ ցորեններն որք տեսակի կողմէ չէին հաւասար պիտի ըլլային անկեղաններուն, ինքն ու զեւրոպայ Պ. Գաւաթը այս խորհրդակցութիւնը մասնաւորապէս արժանի են օսմ. պետական անձնաց ու շաղկապներն:

ԱՌՈՂՁԱՊԱՆԻՔԻ ԼՈՒՐԵՐ

Երկուշաբթի օրուան ժամ 10-ին մինչեւ հետեւեալ օրուան ժամ 10, Հայէպի մէջ հիտալտի 6 մահեր պատճառով մէկ միլիոն սուկոյ գումար մը պիտի մնայ կայս. Գանձին: Սուլթան Վեմ. Նախարարին 28-ին Համարի մէջ 9 մահեր և Համարի մէջ 25 զէպի ու 22 մահեր պատճառով:

ԿԱՐԴԱՐԱՆ ԿԱՐԴԱՐԱՆ

Սարայ Պուստին մինչեւ Հայտարար փայտ կանխել կամուրջ մը շինելու համար գրամատեայք խուրճի մը կողմէ եղած առաջարկն այժմ կը քննուի Պետական Խորհրդոյ մէջ:

Այս Կամուրջ երկու յարկ պիտի յատկանայ և Կամուրջն ու անկեղան երկաթուղիները միացնող կառավարութիւն իւր երկրորդ յարկը կառուցելու և հետագայ անցորդաց:

Կամուրջը 40 մետր բարձրութիւն պիտի ունենայ, որպէս զի նաեւ անցորդները կը ըլլալ:

Գրամատեայք խուրճի առաջարկը է որ ելմէ կամուրջ շինելու արտոնութիւն չտրուի անոր տեղ փափուղի մը շինել:

Կրուի նաեւ թէ կամուրջին շինութիւնը պիտի ստանձնէ հաշակաւոր Պ. Էֆէլ:

ՅՈՒՐԱԿԱՆ ԿԱՐԴԱՐԱՆ

Առեւտրական և Հանրապետական շինութեան նախարարութիւնն օրոշած է ցուցահանդէս մը կազմակերպել, յորում ցոյց տրուին տեղական, ամերիկեան եւ եւրոպական ճարտարութեան վերաբերեալ ինչ ինչ նիւթեր եւ մանաւանդ երկրագործութեան վերաբերեալ գործիքներ, նախարարութիւնն այժմ գործարար տեղ մը փոխաւոր վրայ է այդ ցուցահանդէսին համար:

Պարսկաստանի Եւրոպական տնօրէն Անտոն Խան Քիթապեան, որ ժամանակէ մը հետէ մայրաքաղաք կը գտնուէր, Բախի ուղեւորեցաւ:

Առեւտրական և Հանրապետական շինութեան նախարարութիւնը նկատողութեան առած է Արքեպիսկոպոս Երկաթուղեայ կայարանէն մինչեւ քաղաքին մէջ թրամվայի գիծը մը շինելու համար ընդ մէկ կողմէ անկեղաններէն, որոց մէջ Բուսիլի երկաթուղեայ ընկերութեան առաջին ճարտարապետ Պ. Թուրքալի Բախի անկեղանները գտած է և այժմ հարկ եղած գործողութիւնները կը կատարէ մեծ նախնային անոր տալու մտքը:

Նիւրնբերգի Երկաթուղեայ ճարտարապետ Գաւաթը և զինուորացի անցորդ Զարուհի Զարուհի եւս մայրաքաղաքը այլու համար:

ՏԻԿԻՆ Է. Ս. Կը խնդրէ մեզմէ իւր շնորհակալութիւնն յայտնել առ Տէր. Ահմէտ պէյ, Երեւանի անկեղանները, որ իւր աչաց մէկ ծանր հիւանդութիւնն յաղթապէս և աննստիւրապէս դարձանած է, հիւանդութիւնն իւր օր իրեն ծանօթ ուրիշ մի քանի կրնար վրայ կուրծիւն յառաջ բերած էր, բայց այժմ իւր աչաց տեսութիւն կանոնաւոր և գոհացուցիչ վիճակի մէջ է, շնորհիւ հայազգի անկեղաններն արուեստական ճարտարութեան:

ԱՅԳ. Կատարել Ս. Կարապետի վառեց ծառանգաւորաց վարժարանին քաջ տանգաւոր դաստիարակ մը պէտք կայ, ուսման երկարութեան խորհրդոյ կողմէ վկայեալ Գոհացուցիչ ամակալ և պայմաններ:

ԲԱՐԵԿԱՍՏ ԱՄԵՆԵՑՈՒՆ

ԳՐԱԳՈՅ ԲԺՇԿԱԿԱՆ

ԸՍՏ ՀՈՒՐԱՐԱՆԻՔԻ ԴՈՒՄԻՆ

Կը ծախուի Պոլսոյ մէջ Հայ քաղաքացիական և կամուրջ զարկին Զրամատեայ Պոլսու և Յակոբ Կարապետ քաղ. Կեղծարարութեան Ե. Գաւաթեանի գրատունը Չաքմաքչալար եւոյնը:

Երեւանի քաղաքի մէջ յանձնարարեալ բոլոր զեղեղիք գրքերի և զեղեղիքի Տօրթ. Կարապետեանի քաղ միջոց պատրաստ կը գտնուի, ի Կիտի-Բաշ, ուր ամեն օր մինչ Կիտի կը գտնուի իրեն զինող հիւանդներն դարմանելու, և յետ կիտար Բերայ, (Երեւան-Գաւաթը, 587 Թիւ):

ՏԵՐԵԿՈՒՄԻՆԻՔԻ ԵՒ ԿԱՐԴԱՐԱՆԻՔԻ

ԱՆՍՈՐԱՆԻՔԻ ԵՒ ԿԱՐԴԱՐԱՆԻՔԻ

ԳԻՆ ԴՈՒՄԻՆ

Սուլթանական շինութեան նախարարութիւնն օրոշած է իւր 729,000 քառակուսի մետր, այսինքն 466,560,000 արտաւար (ինը արտաւար մէկ հարկարակի կը համապատասխանէ) Սուլթ. հողին մէկ երրորդը, այսինքն 155,000,000 արտաւար կը միակուին կամ մշակելի են եւ կրնան ցորեն արտադրել: Պ. Գաւաթը զիտելու կուտայ թէ մեծ քանակութեան թիւած ցորեն իրենց տեղը կը մնան, առ ի չըլլէ հանրապետական ճանաչմանը: Ելմէ երկրին ներքինը մեկնող և Սեւ ծովու ու Միջերկրական ծովի նաւահանգիստներուն յանգող երկաթուղիք Փաք Սաթի բարեբեր և հարուստ գաւառաց արտադրութիւններուն սպասման զէրութիւնն տային, եւրոպայ պիտի հրապարակէ անկեղան ցորեններ զինքն ու նախանձնաբար պիտի սեպիլ զինքն թուրքիոյ ցորեններն որք տեսակի կողմէ չէին հաւասար պիտի ըլլային անկեղաններուն, ինքն ու զեւրոպայ Պ. Գաւաթը այս խորհրդակցութիւնը մասնաւորապէս արժանի են օսմ. պետական անձնաց ու շաղկապներն:

ԱՅԳ

Սուլթանական շինութեան նախարարութիւնն օրոշած է իւր 729,000 քառակուսի մետր, այսինքն 466,560,000 արտաւար (ինը արտաւար մէկ հարկարակի կը համապատասխանէ) Սուլթ. հողին մէկ երրորդը, այսինքն 155,000,000 արտաւար կը միակուին կամ մշակելի են եւ կրնան ցորեն արտադրել: Պ. Գաւաթը զիտելու կուտայ թէ մեծ քանակութեան թիւած ցորեն իրենց տեղը կը մնան, առ ի չըլլէ հանրապետական ճանաչմանը: Ելմէ երկրին ներքինը մեկնող և Սեւ ծովու ու Միջերկրական ծովի նաւահանգիստներուն յանգող երկաթուղիք Փաք Սաթի բարեբեր և հարուստ գաւառաց արտադրութիւններուն սպասման զէրութիւնն տային, եւրոպայ պիտի հրապարակէ անկեղան ցորեններ զինքն ու նախանձնաբար պիտի սեպիլ զինքն թուրքիոյ ցորեններն որք տեսակի կողմէ չէին հաւասար պիտի ըլլային անկեղաններուն, ինքն ու զեւրոպայ Պ. Գաւաթը այս խորհրդակցութիւնը մասնաւորապէս արժանի են օսմ. պետական անձնաց ու շաղկապներն:

Սուլթանական շինութեան նախարարութիւնն օրոշած է իւր 729,000 քառակուսի մետր, այսինքն 466,560,000 արտաւար (ինը արտաւար մէկ հարկարակի կը համապատասխանէ) Սուլթ. հողին մէկ երրորդը, այսինքն 155,000,000 արտաւար կը միակուին կամ մշակելի են եւ կրնան ցորեն արտադրել: Պ. Գաւաթը զիտելու կուտայ թէ մեծ քանակութեան թիւած ցորեն իրենց տեղը կը մնան, առ ի չըլլէ հանրապետական ճանաչմանը: Ելմէ երկրին ներքինը մեկնող և Սեւ ծովու ու Միջերկրական ծովի նաւահանգիստներուն յանգող երկաթուղիք Փա

— — — — —

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ԿՐԹԱՆՈՒԹՅԱՆ ԿԵՆՏՐԱԼ ԿՈՄԻՏԵ

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ԿՐԹԱՆՈՒԹՅԱՆ ԿԵՆՏՐԱԼ ԿՈՄԻՏԵ

